

Vägval - hållbar eller ohållbar utveckling?

Titeln Vägmärken på Dag Hammarskölds bok tilltalar mig mycket. Jag tänker på vägmärken och vägskäl när jag står vid kanten av Hardeberga stenbrott vänd mot staden Lund.

Riktat jag blicken mot nordväst ser jag Kungsmarken som golfbanan till trots rymmer ett imponerande biologiskt liv. Vänder jag mig mot sydväst skymtar motorvägen till Malmö ? en pulsåder för den petroleumbaserade tidsåldern. När det här skrivs har FN:s klimatpanel visat att klimatförändringarna till följd av oljekonsumtionen är väsentligt allvarligare än vad tidigare antagits. Peak oil har blivit ett begrepp som anger att petroleumepoken håller på att passera kulmen med tanke på de oljereserver som återstår. Mänskligheten står följaktligen inför ett vägskäl där vi måste göra ett val. Antingen försöker vi behålla det gamla så länge som möjligt och gläds över att General Motors placerat Cadillac-tillverkningen i Sverige. Alternativt bejaktar vi en samhällsutveckling där transporter och annan energianvändning anpassas till de nivåer förnybara bränslen kan försörja utan att skada den biologiska mångfaldens rikedom.

När jag tittar rakt fram ser jag siluetten av Lund där domkyrkans två torn ger en historisk dimension. Denna byggnad fanns innan fossilbränsleåldern började och kommer förhoppningsvis att bestå även efter dess slut. Det kan vara svårt att anlägga ett historiskt perspektiv. Men det kan vara ännu svårare att få perspektiv på framtiden. Att aktieanalytikernas tidshorisont är väldigt begränsad framgår av börsspaltarna. När de pratar om ?historiskt höga nivåer? låter de lika inskränkta som när de uttrycker sina framtidsperspektiv. Dessa sträcker sig sällan bortom börsbolagens allt kortare avskrivningstider. Stenåldersmänniskorna kunde svårligen föreställa sig den kommande hanteringen av järn och brons. De manuella skrivarna försökte säkert med olika metoder att rädda sina jobb när Gutenbergs boktryckarkonst först blev känd. Lika patetiskt upplever jag försöken att rädda arbetstillfällena genom Trollhättepaketets vägbyggnationer och subventioner av personbilsutveckling. Förvisso har den riksdag jag tillhör makt att anslå pengar till ?räddningspaket? och att ändra lagar som reglerar människors förhållande till varandra. Men inte ens en enig riksdag kan öka tillväxten i naturen eller ändra naturlagarna på annat vis.

För dem av oss som kan föreställa sig en omställning till en ekologiskt hållbar utveckling är avskedet från det gamla inte smärtsamt. Men jag har stor förståelse för att de som inte kan se det nya möjligheter känner stor oro inför de allt tydliga tecknen på det ohållbara i den nuvarande utvecklingen. Översvämningen av Elbe, de allt hetare Medelhavssomrarna, Arktis snabba avsmältning, Tsunamikatastrofen, stormen Gudrun, orkanen Katrina och liknande händelser borde ta oss ur villfarelsen att människan kan kontrollera naturen. Ett kunnigare och ödmjukare förhållningssätt till naturen är klokare strategi.

Utlandet är nära; vi borde oftare höja blicken från det provinsiella och det nationella. Insikten om att de olika nationernas utveckling hör ihop präglade Dag Hammarsköld. Från kanten av Hardebergabrottet kan Öresund och Danmark skönjas vid horisonten om luften är klar. Att se solen gå ned från den plats jag beskriver känns mäktigt.

*Dagen förblöder långsamt
genom snittet
där horisontens egg har
öppnat rymden.
In i dess tömda ådror
silar mörkret.
Kroppen stelnar
famnad av nattens kyla.
Över den döde tändas
stumma stjärnor. (Ur Vägmärken)*

Dag Hammarsköld hade framtidsvisioner. Han hade förmågan och viljan att betrakta sig själv som ett subjekt i tillvaron. Han såg vad som borde uträttas och tog med sina gärningar det ansvar för framtiden vi alla borde göra.